2232 -0032/0

20.1.2000

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FAÇADES, TOITURES, ET A L'INTERIEUR LE VESTIBULE, LE HALL, LE GRAND ESCALIER, LES SALONS SITUES AU REZ-DE-CHAUSSEE ET PREMIER ETAGE DU CHATEAU DE LA SOLITUDE SIS AVENUE SCHALLER 54, A AUDERGHEM

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, DE BEDAKING EN, IN HET INTERIEUR, VAN DE VESTIBULE, DE HAL, DE GROTE TRAP EN DE SALONS OP DE BEGANE GROND EN DE EERSTE VERDIEPING VAN KASTEEL "LA SOLITUDE" GELEGEN SCHALLERLAAN 54 TE OUDERGEM

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23 ;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 4 mars 1999 entamant la procédure de classement comme monument des façades, toitures, et à l'intérieur du vestibule, du grand escalier, des salons situés au rez-de-chaussée et premier étage du château de la Solitude sis avenue Schaller 54, à Auderghem ;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 maart 1999 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de gevels, de bedaking en, in het interieur, de vestibule, de grote trap en de salons op de begane grond en de eerste verdieping van het kasteel "La Solitude" gelegen Schallerlaan 54 te Oudergem;

Vu l'avis favorable de la Commission royale des monuments et des sites émis le 13 septembre 1999 ;

Gelet op het gunstig advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 13 september 1999;

Considérant que le propriétaire a transmis ses observations le 26 mai 1999 et que celles-ci peuvent être résumées comme suit :
Le propriétaire ne s'oppose pas au principe du classement, cependant il

Overwegende dat de eigenaar zijn opmerkingen op 26 mei 1999 heeft meegedeeld en dat deze als volgt kunnen worden samengevat:
De eigenaar verzet zich niet tegen het principe van de bescherming maar is wel

CHANCELLERIE

estime que l'état de certains éléments protégés ne permettrait pas une restitution à l'identique dans des conditions de coût raisonnables et précise que l'éventuelle réaffectation du bâtiment en bureaux de prestiges impliquerait la mise en oeuvre de techniques spéciales indispensables à cette utilisation ;

de mening toegedaan dat de staat van sommige gevrijwaarde elementen een herstel in hun identieke vroegere vorm binnen een redelijk budget onmogelijk maakt. Ook preciseert hij dat de eventuele herbestemming van het gebouw als luxekantoor de toepassing van speciale technieken zou vereisen;

Considérant que ces observations peuvent être rencontrées comme suit :

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen worden tegemoetgekomen:

Le classement n'est pas incompatible avec ces deux considérations qui doivent être examinées dans le cadre d'un projet précis de restauration et de transformation du château ;

De bescherming is niet onverenigbaar met deze twee overwegingen. Beide opmerkingen dienen te worden onderzocht in het kader van een welomschreven restauratie- en verbouwingsproject van het kasteel;

Considérant qu'il y a lieu de préciser que le hall du grand escalier fait partie du "vestibule" ;

Overwegende dat er gepreciseerd dient te worden dat de hal van de grote trap deel uitmaakt van de "vestibule";

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat chargé des Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de Staatssecretaris, belast met Monumenten en Landschappen,

ARRETE :

BESLUIT :

Article 1er — Sont classés comme monument les façades, toitures, et à l'intérieur le vestibule, le hall, le grand escalier et les salons situés au rez-de-chaussée et premier étage du château de la Solitude sis avenue Schaller 54, à Auderghem, connu au cadastre d'Auderghem, 2ème division, section B, 4ème feuille, parcelle no 34f , en raison de son intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I au présent arrêté.

Artikel 1 — Worden beschermd als monument de gevels, de bedaking en, in het interieur, de vestibule, de hal, de grote trap en de salons op de begane grond en de eerste verdieping van kasteel "La Solitude" gelegen Schallerlaan 54 te Oudergem, bekend ten kadaster te Oudergem, 2de afdeling, sectie B, 4de blad, perceel nr. 34f wegens hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in de bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 2[illegible]- 2000

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, de la Rénovation Urbaine, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Eric ANDRE

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 2[illegible] 2000

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Stadsvernieuwing, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FAÇADES, LES TOITURES, ET À L'INTERIEUR LE VESTIBULE, LE HALL, LE GRAND ESCALIER ET LES SALONS SITUÉS AU REZ-DE CHAUSSÉE ET PREMIER ÉTAGE DU CHÂTEAU DE LA SOLITUDE SIS AVENUE SCHALLER 54, À AUDERGHEM

Réf. cadastrale : Cadastre d'Auderghem, 2ème division, section E , 4ème feuille, parcelle no 34f.

Description sommaire

La construction du château de la Duchesse de Cröy communément appelé " château de la Solitude " a été achevée en 1912. De style classique d'inspiration Louis XVI, la demeure d'une grande sobriété est symétrique et axée autour du corps d'entrée en léger ressaut. En forme de parallélépipède, son élévation compte trois niveaux dégressifs sur caves. Le rez-de-chaussée est traité à refends, les premier et second étages sont liés par des pilastres monumentaux, jumelés et coiffés de chapiteaux sur les travées marquant l'entrée. Les fenêtres en plein cintre du rez-de-chaussée sont inscrites, et frappées d'une clé. Aux étages les encadrements moulurés sont rectangulaires. Au bel étage, les baies sont devancées de garde-corps en ferronnerie et soulignées par un entablement. Les finitions sont classiques, l'entablement étant simplement marqué par un bandeau et surmonté par une large corniche. La toiture plate est délimitée par une balustrade à dès. La façade avant aligne 9 travées. La travée d'honneur dans l'axe est successivement percée au rez-de-chaussée par l'entrée principale à encadrement cintré frappé d'une clé en cartouche, au bel étage par une porte-fenêtre ouvrant sur un balcon reposant sur d'imposantes consoles jumelées et au troisième niveau par un oeil de boeuf garni d'une guirlande. La porte à deux battants en fer forgé vitré est typique de l'architecture Beaux-Arts, les châssis à petits-bois sont d'origine. Un escalier monumental en T et une rampe carrossable mène à l'entrée devancée d'un perron délimité par une balustrade. Les façades latérales comptent respectivement cinq travées au nord-est et quatre au sud-est. La façade postérieure un peu plus étroite que la façade principale compte 8 travées. Les quatre travées du centre forment une légère avancée et sont munies d'un balcon continu au bel étage. De ce côté une terrasse longe le bâtiment et domine une vaste pelouse.

L'intérieur du château conserve la majeure partie de ses dispositions et décors d'origine. Seul le sous-sol ayant abrité les cuisines, un réfectoire, les chaufferies ainsi que les cages d'escaliers secondaires ont subi quelques transformations pour être adaptés à des normes plus modernes d'hygiène et de sécurité. Tout comme les façades, l'intérieur présente une grande lisibilité et un décor classique exempt de surcharge qui s'affirme par sa sobriété et son raffinement. Le plan de distribution est très simple et s'articule autour du hall d'entrée et du couloir qui à tous les niveaux traverse le bâtiment dans sa longueur. Au rez-de-chaussée, un large dégagement est formé par le hall d'entrée et l'escalier monumental en pierre blanche, simili et rampe en fer forgé. Les murs du hall et de la cage d'escalier sont animés par des

pilastres et des refends. Ces éléments ainsi qu'un jeu de niches et de portes vitrées contribuent à agrandir l'espace et créer des perspectives. Le hall communique par une large baie avec le grand vestibule qui dessert les chambres et les salons. Ceux-ci conservent leur décor caractéristique : lambris, cheminées de marbre, miroirs, parquets, plafonds moulurés. On distingue notamment le salon " Louis XVI ", un salon " Empire ", un fumoir - bibliothèque avec mobilier intégré et l'office qui a également conservé son mobilier.
De part et d'autre du hall un escalier de service dessert les étages. Le bel étage était occupé par une série de chambres. Le second était réservé aux gens de maison. A ce niveau, un large lanterneau éclaire le vestibule garni de rangées d'armoires et apporte un éclairage indirect au couloir de l'étage inférieur.

Implantée en lisière de forêt de Soignes, le parc du château tel qu'il se présente actuellement (10ha 24 a environ) ne s'étend plus que sur la moitié de sa superficie d'origine. Hormis quelques plantations ornementales, son intérêt est essentiellement de nature forestière. Le bois est une hêtraie mélangée de châtaigniers, d'érables et de tilleuls de grande taille. A l'arrière du château, bordée par la forêt s'étend une vaste pelouse. L'entrée monumentale à quelque peu perdu de sa majesté par l'implantation, inadéquate de pavillons bas et une minéralisation excessive, jadis cette zone était occupée par un jardin a la française.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique:

Intérêt historique
Le château de la solitude a été érigé à la demande de la Duchesse Marie-Ludmille Rose de Croÿ, Princesse d'Arenberg qui veuve dès 1906 désirait se retirer avec ses quatre enfants dans cette demeure située aux portes de la forêt. Terminés vers 1912, les plans du château ont été dressés en 1910 par l'architecte François Malfait à qui l'on doit notamment le pavillon d'orchestre du Vaux Hall et une participation à la restauration de nombreux monuments (église du Sablon, maisons aux abords de la Grand-Place). A la mort de la Duchesse, le château sera vendu à l'Etat en vue d'y abriter un home pour les enfants de forains. A cette époque le domaine était constitué du château avec ses dépendances, du parc, de terres, vergers, bois, pâture, chemin et maison chenil situés au lieu-dit Blankendelle, triage du tambour, chaussée de Wavre et avenue Schaller pour une contenance de 23 hectares. Une partie de ces terrains ont été aménagés en terrain de sport.

Intérêt artistique
Le château présente des qualités architecturales indéniables. Tant au travers de son élévation que de son plan, on ressent une recherche de simplicité, de rationalité et de raffinement Les décors inspirés du classicisme sont sobres, on y perçoit cependant l'empreinte du style Beaux-Arts dont on retrouve la trace au travers de quelques

éléments ornementaux (guirlandes, oeil de boeuf) et par l'emploi du fer forgé pour la porte vitrée et la rampe d'escalier, de la pierre blanche naturelle ou reconstituée.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 2 [illegible] 2000 ,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secréttaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, de la Rénovation Urbaine, des Monuments et Sites, et du Transport rémunéré des personnes,

Eric ANDRE

Copie certifiée conforme

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT
KANSELARIJ

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, DE BEDAKING EN, IN HET INTERIEUR, VAN DE VESTIBULE, DE HAL, DE GROTE TRAP EN DE SALONS OP DE BEGANE GROND EN DE EERSTE VERDIEPING VAN KASTEEL _LA SOLITUDE" GELEGEN SCHALLERLAAN 54 TE OUDERGEM

Kadastrale gegevens : kadaster van Oudergem, 2de afdeling, sectie E, 4de blad, perceel nr. 34f

Beknopte beschrijving

De bouw van het kasteel van hertogin de Croÿ, dat beter bekend staar als kasteel "La Solitude", werd voltooid in 1912. Het gaat om een uiterst sober en symmetrisch opgevat gebouw in classicistische stijl van Lodewijk XIV-inspiratie met een licht uitspringende centrale toegangspartij. De opstand omvat drie in de hoogte afnemende bouwlagen op een kelderverdieping. Het grondplan heeft de vorm van een parallellepipedum. De benedenverdieping heeft over de hele breedte schijnvoegen, terwijl de eerste en tweede verdieping verbonden zijn door monumentale dubbele pilasters met kapiteel die de traveeën rond de ingang aflijnen. De rondboogramen van de benedenverdieping zijn verdiept en bekroond met een sluitsteen. De raamlijsten op de verdiepingen zijn rechthoekig. De ramen op de eerste verdieping hebben smeedijzeren borstweringen en worden benadrukt door een hoofdgestel. De afwerking is klassiek, het hoofdgestel bestaat uit een eenvoudige lijst met daarboven een brede kroonlijst. Het plat dak wordt omgeven door een balustrade met rechthoekige balusters. De voorgevel bestaat uit negen traveeën. De eretravee in de as van het gebouw wordt op de benedenverdieping doorbroken door de hoofdingang met boogvormige omlijsting waarboven een sluitsteen in een cartouche, op de eerste verdieping door een glazen deur die naar een balkon leidt dat op forse dubbele consoles rust, en op de tweede verdieping door een oeil-de-boeuf versierd met een bloemenslinger. De smeedijzeren vleugeldeur is typisch voor de beaux-arts-architectuur, de roedenverdeling is oorspronkelijk. Een monumentale trap in T-vorm en een oprit voor wagens leiden naar de ingang met bordes en balustrade. De zijgevels omvatten respectievelijk vijf traveeën aan de noordwestelijke zijde en vier traveeën aan de zuidwestelijke zijde. De achtergevel is iets smaller dan de voorgevel en telt acht traveeën. De vier middelste traveeën springen lichtjes uit en hebben een doorlopend balkon op de eerste verdieping. Een gevelbreed terras kijkt aan de achterzijde op een uitgestrekt gazon uit.
Binnen is het overgrote deel van de oorspronkelijke inrichting en decors bewaard gebleven. Alleen de kelderverdieping met de keukens, een eetzaal en de verwarmingsruimtes, alsook de secundaire trappenhuizen hebben enkele verbouwingen ondergaan om te voldoen aan de hedendaagse normen inzake hygiëne en veiligheid. Net als de gevels kenmerkt ook het interieur zich door een grote leesbaarheid en een klassiek decor, vrij van elke overdaad en opvallend door zijn soberheid en verfijning. De ruimtelijke indeling is erg eenvoudig en articuleert zich rond de hal en de centrale gang die het gebouw op elke bouwlaag in de lengte doorkruist. Op de benedenverdieping vormen de hal en monumentale trap in witte

natuursteen en kunststeen met smeedijzeren leuning een grote open ruimte. De muren van de hal en het trappenhuis worden verlevendigd door pilasters en schijnvoegen. Deze elementen scheppen, samen met de nissen en glazen deuren een gevoel van ruimte en creëren fraaie doorzichten. De hal staat via een brede deuropening in verbinding met de grote vestibule, die toegang geeft tot de kamers en de salons. Deze hebben hun karakteristieke decor behouden zoals lambriseringen, marmeren schouwen, spiegels, parketvloeren en plafonds met lijstwerk. Men onderscheidt een "Lodewijk XVI"-salon, een "empire"-salon, een bibliotheek-rooksalon met ingebouwd meubilair en een bureau met eveneens oorspronkelijk meubilair.
Aan weerszijden van de hal leidt een diensttrap naar de verdiepingen. Op de eerste verdieping bevond zich een reeks slaapkamers. De tweede verdieping diende voor het huispersoneel. Op dit niveau verlicht een brede lichtkoepel de met rijen kasten versierd vestibule en laat onrechtstreeks licht binnen in de gang op de benedenverdieping.

Het park van het kasteel, gelegen aan de rand van het Zoniënwoud, is tegenwoordig nog maar half zo groot (circa 10 ha 24 a) dan vroeger. Behalve enkele sierheersters, bevat het park vooral bomen en hierin schuilt dan ook zijn voornaamste waarde. Het gaat overwegend om beuken vermengd met oude kastanjes, populieren en grote linden. Aan de achterzijde van het kasteel ligt een groot, door een bos omzoomd grasveld. De monumentale ingang heeft van zijn statigheid verloren door de ondoordachte constructie van de lage paviljoenen en door het overmatig gebruik van steen en beton. Vroeger bevond zich hier een Franse tuin.

Waarde van het goed volgens de maatstaven zoals bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Historische en artistieke waarde:

Historische waarde:

Kasteel "La Solitude" werd gebouwd in opdracht van hertogin Marie-Ludmille Rose de Croÿ, prinses van Arenberg, die, nadat ze in 1906 weduwe was geworden, zich met haar vier kinderen wilde terugtrekken in een woning aan de rand van het Zoniënwoud. De plannen werden in 1910 getekend door architect François Malfait, die ook het orkestpaviljoen van de Vaux-hall ontwierp en betrokken was bij de restauratie van talrijke monumenten (Zavelkerk, huizen rond de Grote Markt). Het kasteel zelf was klaar in 1912. Na de dood van de hertogin werd het verkocht aan de Belgische Staat om er een tehuis voor kinderen van kermisreizigers van te maken. Op dat ogenblik had het domein een oppervlakte van 23 hectare. Het omvatte het kasteel met de bijgebouwen, een park, akkers, boomgaarden, een bos, weiden, een weg en een paviljoen voor jachthonden in "Blankendelle", tussen de Waversesteenweg en de Schallerlaan. Een deel van deze terreinen werd later omgevormd tot sportvelden.

Artistieke waarde:

Het kasteel bezit onmiskenbare architecturale kwaliteiten. Zowel de opstand als het grondplan geven blijk van een streven naar eenvoud, rationaliteit en verfijning. De op het classicisme geïnspireerde decors zijn sober maar vertonen toch de invloed van de beaux-arts-stijl in een aantal decoratieve elementen (bloemenslingers, oeil-de-boeuf) alsook in het gebruik van smeedijzer voor de voordeur en de trapleuning en van witte natuursteen en kunststeen.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 2 [illegible] 2006 ,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Stadsvernieuwing, Monumenten en Landschappen, en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Eric ANDRE

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT
KANSELARIJ

ANNEXE II A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LES FACADES, TOITURES , ET A L'INTERIEUR LE VESTIBULE, LE HALL, LE GRAND ESCALIER ET LES SALONS SITUES AU REZ-DE-CHAUSSEE ET PREMIER ETAGE DU CHATEAU DE LA SOLITUDE SIS AVENUE SCHALLER 54, A AUDERGHEM.

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE GEVELS, DE BEDAKING EN, IN HET INTERIEUR, VAN DE VESTIBULE, DE HAL, DE GROTE TRAP EN DE SALONS OP DE BEGANE GROND EN DE EERSTE VERDIEPING VAN HET KASTEEL « LA SOLITUDE » GELEGEN SCHALLERLAAN 54 TE OUDERGEM.

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

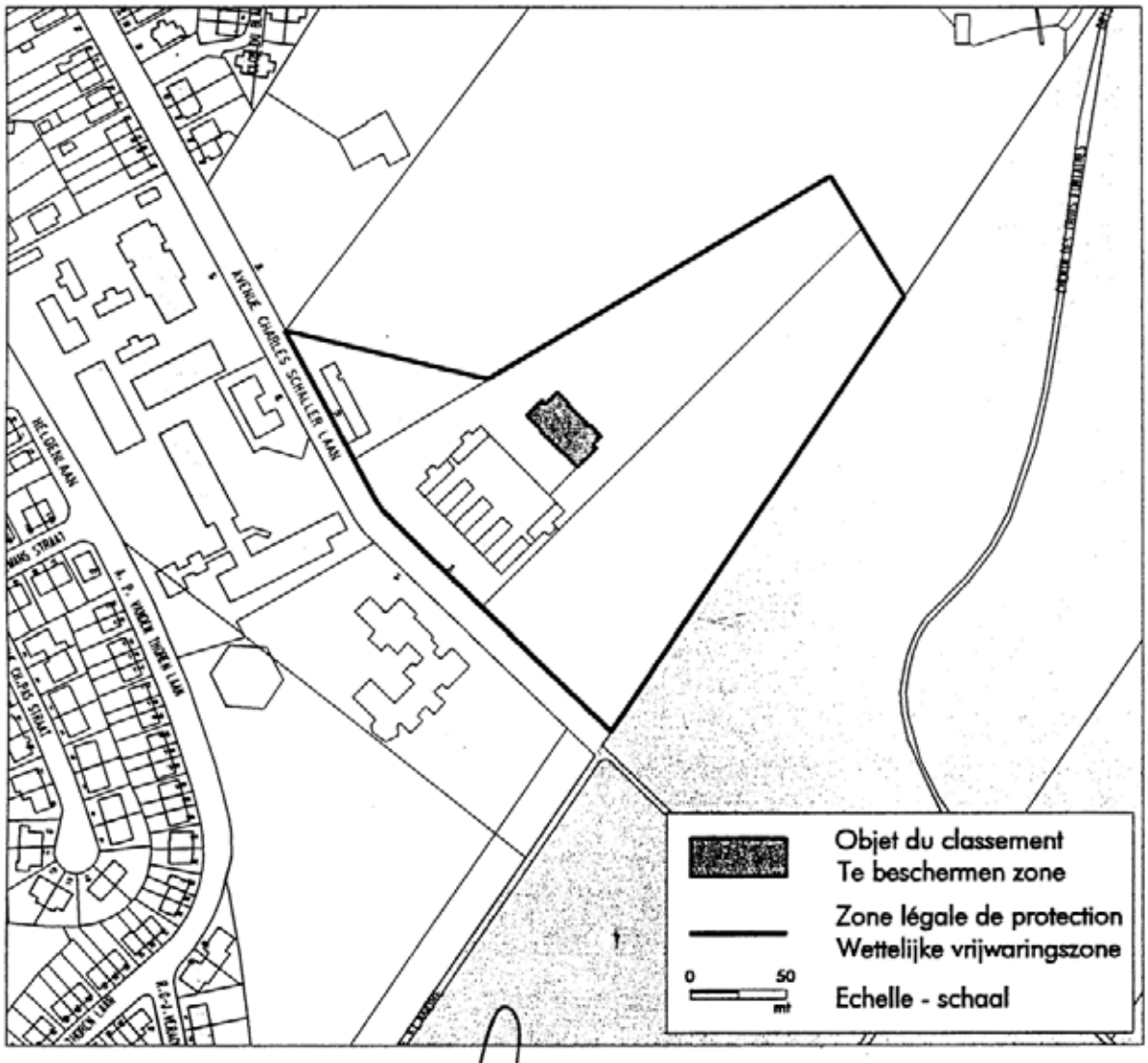

Vu pour être annexé à l'arrêté du 20 JUIN 2000

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 20 JUNI 2000

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, de la Rénovation Urbaine, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Stadsvernieuwing, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Eric ANDRE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE
Gilles CLAREBOUT